

ASIASANA

2/92

19. vsk.

Douglas C.
Engelbart
-sarja
alkaa

Juhani Ahvenjärvi:
kapeanilkkainen ja
suuruudenhullu

ASIASANA

Kirjastotieteen ja informa-
tiikan opiskelijoiden aine-
järjestön UDK ry:n äänen-
kannattaja

Osoite:

Asiasana

UDK ry

**Kirjastotieteen ja informa-
tiikan laitos**

PL 607

33101 TAMPERE

Painopaikka:

Tehokopiointi

Tampere 1992

ISSN 0356-0139

TOIMITUS:

Otto Auranen

Sonja Björkbacka

Markku Laitinen

Markus Määttänen, vast.

Marja-Liisa Ratilainen

Nina Riutta

Sami Sahramies

Lisäksi juttuja

tekivät:

Kari T. Eloranta

Harri Alanne

Tero Kansanaho

Valokuvat:

Harri Alanne

Markus Määttänen

Sarjakuvat:

Tom Ekström

SISÄLTÖ:

Pääkirjoitus 3
Puheenjohtajan palsta 4

Juhani Ahvenjärvi: 7
kapeanilkkainen ja
suuruudenhullu
- *runoilijan
muotokuva*

MUST ja PETS: 11
B9: uudet hedelmät
- *k&i-laitoksen
uudet tietokannat*

Engelbart vieraili 12
Tampereella
- *Kari T. Elorannan
Engelbart-sarja
alkaa*

Silmitön takatalvi 17
- *vai opiskelijan
etukesä*

Tutkimusretki UDK:n 19
kaappien syvyyksiin

Tampereen lyhytelo- 21
kuvajuhlat 4.-8.3.-92
- *22. löytöretki
lyhytelokuvaan*

Night of The Moving 24
People
- *liikuntayön
subjektiivinen
kronologia*

Karvaa! 27
- *novelli*

Sarjakuvat 30

Lisää itsetuntoa!

Kirjasto- ja informaatiopalvelualan opiskelijoilla tuntuu olevan melko kehno itsetunto. Asiasanankin palstoilla rutistaan tämän tästä, kuinka kirjastonhoitajan ammatti on aliarvostettu ja -palkattu, keskimäärin seitsemän vuoden opiskelun jälkeen pitäisi olla jotakin, millä maksaa opintolainat takaisin ja niin edelleen. Kirjastotieteen opiskelijat tuntuvat häpeilevän alaansa jo yliopiston kuppilakeskusteluista lähtien. Oman pääaineen mainitsemista kierrellään viimeiseen asti: "Joo, no tota, mä luen yhteiskuntatieteiden kandin tutkintoa..." Kun vastapuoli sitten tenttaa kirjastotieteenopiskelijaparkaa tarpeeksi kauan, tämä viimein sopertelee jotakin *informatiikasta*, eikä ainakaan mainitse kirjastotieteestä mitään. No, informatiikkahan on hyvä termi. Se kuulostaa hienolta eikä sano kenellekään mitään, paitsi ehkä Kaarle Nordenstrengille ja hyvä niin, että vähäkin status säilyisi.

Mutta, minkä helvetin takia pitää aina marista? Meistähän koulutetaan informaatiotieteiden suvereeneja taitajia, joille tulevaisuudessa löytyy varmasti riittävästi kysyntää. Tieto on postmodernin yhteiskunnan arvokkainta pääomaa ja tiedonhallinta on maailmanhallintaa. Kun tutkintoonsa yhdistää kirjastotieteen ja informatiikan lisäksi vaikkapa tiedotusopin ja tietojenkäsittelyopin, on kädessä todella kova tutkinto, jolle löytyy varmasti kysyntää useilla kovapalkkaisillakin aloilla. Ja ainahan voi ryhtyä yksityisyrittäjäksi, niin kuin tietotyöläinen Case Gibsonin *Neuromancerissa*.

K&I-ala ei tunnu kuitenkaan esimerkiksi abiturientteja kiinnostavan. Viimeviikkoisessa ainejärjestöjen esittelytilaisuudessa YO-talolla ei kovinkaan moni lukiolainen UDK:n pöydän ääreen pysähtynyt, mutta tästä saamme syyttää pelkästään itseämme. Ihmisten yleistietouteen tuntuu syöpyneen tieto K&I-alan huonoista palkoista, ilmankos, kun aina olemme joka paikassa marisemassa tästä. Voisimmekin alkaa ainaisen marinan sijasta korostaa tutkimomme monipuolisuutta ja korkeatasoisuutta. Onneksi laitoksellemme onkin perustettu markkinointityöryhmä, joka on aloittanut työnsä tänä keväänä.

Lopetetaan siis marina ja nostetaan päämme pystyyn, vaikka niin että nenään sataisi. Hyvä itsetunto ja ylpeys ei ole koskaan pahitteeksi.

Tampereella 14.4.1992

Määttänen

PUHEENJOHTAJAN PALSTA.

Näin kun taas yksi lukukausi alkaa olla ohi, on hyvä luoda silmäys taaksepäin. Ja yllättävän paljon kaikenlaista taas on puuhattu.

Koulutusohjelmaa on saneerattu pitkin kevättä ja nyt alkaa loppusuora häämöttämään. Uutta uljasta luomusta voitte ihailla viimeistään ensi syksynä, jolloin se löytyy prääntätyä siitä punakan-tisesta kirjasesta. Asiasta kiinnostuneet voivat toki jo nyt tutustua sen monistevereioon. Uudelle opiskelijalle (ja miksei vanhallekin) on luvassa ensi syksynä vaihtoehdoinen opinto-opas. Sen tarkoituksena on antaa tietoa ja vinkkejä alaamme opiskeleuille hieman helpotajuisemmin. Ja ulkoasultaan sen pitäisi olla houkuttelevampi kuin virallinen opus, jonka vetovoima ei ole suurin mahdollinen.

Koulutusohjelmatyöryhmän lisäksi on laitoksel-lamme toiminut markkinointityöryhmä, jonka tarkoituksena on ollut pohtia miten saada työntantajat tietoisiksi kuinka päteviä tyyppejä laitokseltamme valmistuu. On käynyt ilmi, että tietämättömyys on yllättävän suuri. Tästä kuulemme varmasti perästä.

Viikko sitten oli Yo-talolla eri ainejärjestöjen infotilaisuus lukiolaisille. Siellä oli myös UDK mukana. Tilaisuus oli ihan positiivinen kokemus, vaikka hieman yllättäen (!) koululaisten suurin huomio keskittyikin taloustiede – lääketiede –linjalle. Olipa siellä ainakin hyvä tilaisuus tutustua muihin yliopiston ainejärjestöihin (ja niiden UDK:hon!)

Erilaisissa kokouksissa on UDK:laisia istunut taas tänäkin keväänä useamman tunnin. Esi-merkkinä mainittakoon laitosneuvosto, tiede-kuntaneuvosto, puheenjohtajatapaamiset, ja eri jaostojen kokoukset.

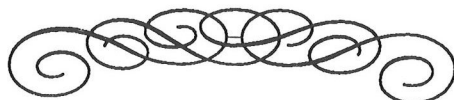
Laajemmin katsoen UDK on tehnyt itseään tunnetuksi yllättäen liikunnan saralla. Alkuvuodesta osallistuttiin Akateemisen kyykän MM-kisoihin ja yötä myöten sähköä on pelattu (oletteko kuulleet siitä luonnonlahjakkasta maalivahdistasta?). Toukokuussa osallistutaan Akateemiseen Warttiin (Joukkueen nimi on kuulemma herättänyt hilpeyttä aina kassaneideistä lähtien). Vaikka emme olekaan kultaa ja kunniaa saavuttaneet, niin muiden sympatiat ja kannustukset olemme saaneet (Tärkeintä ei...jne.).

Epävirallisemmin on oteltu mm. Yo-talolla irlantilaiseen tapaan ja saunaillassa ja... No, enempää ei enää näin lehden palstoilla kerrotakaan.

Eipä sitten muuta kuin kiitos kaikille, jotka ovat mukana olleet ja aikaansa uhranneet. Nauttikaa keväästä ja kesästä (sitten kun ne suvaitsevat saapua). Syksyllä taas levänneinä uusiin haasteisiin!

Nina

P.S. Muistattehan Pertinpäiväpippalot laitoksella pe 24.4.!

TIEDON TARPEIDEN JA TIEDON HANKINNAN TUTKIMUS

Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen tutkimusseminaari

22.–23.5.1992 Tampereella

Yhdistyksen perinteisen kevätseminaarin aiheena on tällä kertaa tiedon tarpeiden ja tiedon hankinnan tutkimus. Seminaariohjelma käsittää yhteensä kahdeksan esitelmää, joissa pohditaan tiedon hankinnan käsitteellisiä ja empiirisiä kysymyksiä.

Seminaarissa esitelmöivät seuraavat tutkijat:

- * Apulaisprofessori Carol C. Kuhlthau (Rutgers University, USA)
- * Professori Mariam Ginman
- * VTL Osmo Lampinen
- * Yliassistentti Harriet Lönnqvist
- * YTK Katriina Murtonen
- * HuK Jorma Niemitalo
- * Professori Marjatta Okko
- * FM, M.Sc.L.S. Kaarina Pyhälähti

Seminaarin ensimmäinen päivä (perjantai 22.5.) pidetään Tampereen yliopistolla *Attilan kiinteistössä*, luentosali B 660 (os. Yliopistonkatu 38, 6. krs.) alkaen klo 10.30.

Toisen päivän (lauantai 23.5.) esitelmät kuullaan *Tampereen kaupunginkirjaston* (os. Pirkankatu 2) luentosalissa 1 alkaen klo 9.30.

Tutkimusseminaari on maksuton.

Lisätietoja seminaarista antaa:

Reijo Savolainen / Kirjastotieteen ja informatiikan laitos
PL 607, 33101 Tampere
puh. 931-156 958, E-mail: liresa@uta.fi

Osallistujille on varattu seuraavat yöpymismahdollisuudet (suluissa yhden ja kahden hengen huoneiden hinnat):

- * Hotelli Tampere, puh. 931-2446111 (360/550; 300/390)
- * Hotelli Villa, puh. 931-229111 (260/350)
- * Ammattikasvatushallituksen koulutuskeskus, Lapinniemi, puh. 931-534520 (1 hh 200)
- * Uimahallin Maja, puh. 931-534520 (155/210)

Hotelli Tampereesta ja AKH:n asuntolasta on mahdollisuus saada huone torstaista lähtien ja Villasta sekä Uimahallin Majasta perjantaista lähtien. Kustakin kohteesta on varattu kiintiö nimellä Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistys. Jokainen varaa majoituksensa suoraan hotellista viimeistään 5. toukokuuta, jonka jälkeen kiintiöt poistetaan.

Ilmoittautumiset seminaariin ja lisätietoja järjestelyistä:

Iiris Karppinen tai Kai Halttunen
Kirjastotieteen ja informatiikan laitos
PL 607, 33101 Tampere
Fax 931-156 560

Runoilija Juhani Ahvenjärvi

Juhani Ahvenjärvi: kapeanilkkainen ja suuruudenhullu

Teksti ja kuvat: Markus Määttänen

"En ole anarkisti. Kannatankin, että kaikki kapeanilkkaiset ihmiset olisi ammuttava. Kun he kävelevät aamuisin työpaikoilleen, heidän nilkkansa katkeilevat ja siitä lähtee inhottava ääni. Joskus jossain toimistossa, olen kuullut koko henkilökunnan katkaisevan nilkkansa yhtäaikaan, eikä äänen inhottavuutta voi selittää sillä, että se olisi voimakkaampi kuin yhden katkeavan nilkan ääni."

Runoilija Juhani Ahvenjärvi elää juuri melko vulkaanista vaihetta elämässään. Hänen tekstejään julkaistaan huhtikuun lopulla ilmestyvässä *Ryhmä 92* -antologiassa ja päätös oman esikoisteoksen julkaisemisesta pitäisi tulla parin viikon sisällä. Tammi oli innostunut Ahvenjärven antologiassa julkaistavista teksteistä ja pyytänyt mieheltä lisää tekstiä.

- 27-vuotias runoilija, sehän kuulostaa täydelliseltä luuserilta, toteaa Ahvenjärvi itseltään.

- Mutta onhan se harvinaista, että kustantaja pyytää tekstiä kirjoittajalta. Onneksi sattui olemaan käsikirjoitus sopivasti valmiina. Sen tekeminen vei yli kolme vuotta, mutta tää on taas kirjoittamisen romantisoimista, Ahvenjärvi virnistää.

- Onhan kirjoittaminen helvetin kovaa työtä, mutta ei kellään silti ole oikeutta kirjoittaa, ellei tekstissään koko ajan naura omalle kunnianhimolleen tulla kirjailijaksi.

Ahvenjärvi toteaa kirjoittamisen moraalissa olevansa samoilla linjoilla surrealistien kanssa.

- Esteettisyyden puolella surrealismien teho-

keino on juuri ulkoisten tehokeinojen vääristäminen. Kaikelle nauraminen on kaiken perusta. Jos Sartrella kaiken pohjalla oli inho, niin mulla se on nauru.

Yhdeksi voimakkaimmaksi vaikutteekseen Ahvenjärvi nimeää venäläisen formalismin edustajat, erityisesti Daniil Harmsin. Harms oli lastenkirjailija, joka inhosi lapsia ja päätti päivänsä Stalinin vankileireillä.

- Harms ainakin osasi nauraa, eikä hyvällä vitsillä ja hyvällä runolla paljon eroa olekaan.

Juhani Ahvenjärvi tienaa elantonsa opettamalla luovaa kirjoittamista Tampereen työväenopistossa. Hän on ollut myös tuntiopettajana Taideteollisessa korkeakoulussa Helsingissä ja Taiteen ja viestinnän oppilaitoksessa Tampereella. Ahvenjärvi on kuitenkin sitä mieltä, ettei ketään voi sen kummemmin opettaa kirjoittamaan.

- Todellinen teksti tulee jostain muualta kuin kirjoittajasta. Mä pidän sitä enemmänkin jonkinlaisena armona tai johdatuksena. Mutta ainahan sitä voi antaa jonkinlaista konsulttiapua kirjoittamisesta kiinnostuneille.

Ahvenjärvi pyrki joskus opiskelemaan

Juhani Ahvenjärven kirjoittamisen motto:

"Toteutan muurahaisten suuruudenhulluja unia.

Kannan kekoon karttoja, joiden lukemista voi vain Suuntavaisto pettää."

Tampereen yliopistoon, kotimaista kirjallisuutta tietinkin. Mies sai pääsykokeissa toiseksi parhaat pisteet, mutta ei kuitenkaan päässyt opiskelemaan, kun lukion päästötodistus sattui olemaan kehnonlainen. Ahvenjärvi kuitenkin kiittää onneaan ettei päässyt sisään.

- Yliopistohan on täyttä paskaa, niin kuin sisäänpäinlämpiävä komposti. Huono todistus itse asiassa pelasti mun elämäni, kai sekin oli jonkinlaista johdatusta.

- **M**un maailmani rakentuu aika paljon Zen-Buddhalaisuuden varaan. Sitä on tullut opiskeltua jo sen verran, että on havainnut, ettei sitä tarvi opiskella. Zen ei koskaan toimi itseänsä vastaan, vaan aina siten, että se valaistuu yhdessä oppilaansa kanssa. Jeesuskin sanoo, että ihmisen on synnyttävä kahdesti, että vapautuisi. Mutta ei omaan kuolemaansa voi luottaa, valaistuaikseen on kuoltava jo eläessään.

"Minä menin piiloon, mutta nosturinkuljettaja näki minut. Työpäivän päätyttyä hän haki minut kaltaistensa seuraan."

Ahvenjärvi ei ole koskaan uskonut työssä käymiseen. Silti lähes kaikki hänen runonsa käsittelevät jollakin tavalla työmoraalia.

- Olemisen moraalihan on pelkkää työmoraalia. Postmodernissa yhteiskunnassa siteet kuluttamiseen ovat entistä lujempia, mutta samalla näkymättömämpiä. Kirjoittamisella voidaan suorittaa jonkinmoinen paikanmääritys ihmiselle. Paikanmääritystä vielä tärkeämpää on tietenkin näyttää, missä tilassa ihminen paikassaan on. Yksi runo on aina yksi havainto määritetystä paikasta, jalostettuna tuhansilla kilobiteillä tietoa, Ahvenjärvi toteaa cyberpunktisesti.

"Koen käsityön pommin asentamisena. Yksikin synkkä liike ja ilmeenne vaihtuvat vääriksi."

- **K**irjoittaminen on pommin asentamista.

Ehkä kunnan runoutta kirjoitetaankin vain terroristiryhmissä. Tai ehkä kaikki nykyiset yritysjohtajat tai pankinjohtajat voisivat myös kirjoittaa hyvää runoutta. Toisaalta runouden deadline on jo mennyt. Ne, joita nyt julkaistaan ovat jo myöhässä, Ahvenjärvi hymähtää itselleen.

- Mutta ei runous silti missään kriisissä ole, niin kuin jotkut väittää. Kriisissä on runouden kustantaminen, niin kuin Kiiskinenkin totesi Suomen kuvalehden haastattelussa.

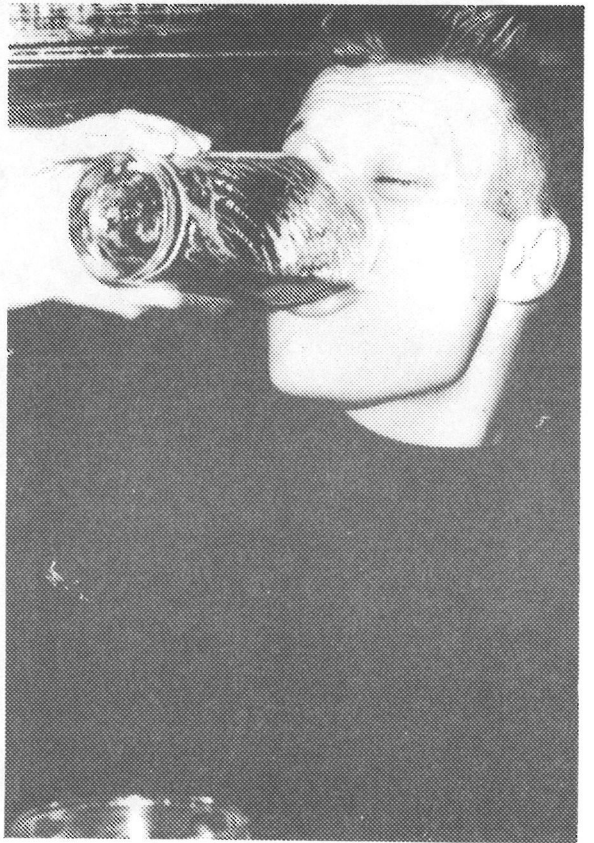
Kiiskinen on Nuori voima -lehden päätoimittaja, runoilija, jonka mukaan uuden runouden voima on vahvasti esillä juuri Ryhmä 92 -antologiassa.

Ahvenjärvi kieltää dualismin omalla, naurettavalla tavallaan:

"Luulen saaneeni kaksi jänistä, kun toinen niistä jatkaakin juoksemistaan. Vähitellen se muuttuu valkoiseksi, niin että tulee talvi. Niillä on sopimus keskenään lihan kätkemisestä saman värin alle." Päätelkää tästä kumpi - jänis vai talvi - on feminismi. Ja kumpi sovinismi.

- Mitään ei oikeastaan voida ilmaista muuten kuin runouden keinoin, mutta juuri se, että runoudella on keinonsa, tarkoittaa, että runoudella on myös hintansa. Se, mikä saa ihmiset vierastamaan runoutta, on se että runous ei myönnä omaa arvoansa. Runouden arvo on se, että runoudella on hintansa, niin kuin nosturinkuljettajalla on ammattinsa, Ahvenjärvi heittää postmodernisti.

- Runous ylittää kaiken tiedon. Tietokin on tietoa vasta, kun se ei näy. Yliopistointikin on vain pelkkää tiedon pakastamista. Eikä todellinen tieto säily, se korkeintaan välittyy ja välittymisessään muuttuu, jos mitään tietoa on yleensä olemassakaan. Mun runojeni nauru kohdistuu juuri objektiivisuuteen, jota yliopistoissa harjoitetaan. Objektiivisuudesta luopuminenkin on objektiivisuutta. Mutta niin kuin Einstein totesi: materian rakenne on nolla. Zen oli kyllä äkännyt saman asian jo paljon aikaisemmin. Kaiken takana on tyhjiys.

MUST ja PETS: B9:n uudet hedelmät

Edellisessä Asiasanassa esiteltiin K&I-laitoksen uusia viitetietokantoja ja niiden markkinointia mahdollisille käyttäjille. K&I-laitoksella on jälleen valmistunut oppilastöinä uusia tietokantoja, joista tässä lyhyt esittely. Tietokannat ovat B9-viitetietokantaprojektin satoa.

Teksti: Markus Määttänen

Soi näin itkien mustalaisviulu tuo...

MUST-viitetietokannan aiheena on Suomen mustalaisvähemmistön kulttuuri. Suomessa on noin viisituhatta mustalaista ja he muodostavat näin Suomen suurimman etnisen vähemmistön. Mustalaisten historia Suomessa ulottuu yli neljänsadan vuoden päähän ja tutkimusten mukaan suomalaiset suhtautuvat kaikista etnisistä vähemmistöistä juuri mustalaisiin kaikkein torjuvimmin, joten MUST-tietokantahan on erinomainen väline asiallisen ja oikean tiedon levittämiseen mustalaisista.

On unelma onnesta särkynyt jossain silloin...

Tietokannassa on yksinomaan kirjallista materiaalia: monografioita, artikkeleita ja lehtiä. Komiteanmietinnöt ja selvitykset, jotka yleensä käsittelevät mustalaisia sosiaalisena ongelmana eikä kulttuurisesti omaleimaisena ryhmänä, on työryhmän mukaan jätetty tietokannan ulkopuolelle. Tietokannassa on myös kaunokirjallisuutta, sekä mustalaisten itsensä kirjoittamaa että sellaista, joka kuvaa Suomen mustalaiskulttuuria sisältäpäin. Tietokannan ajallinen perspektiivi kattaa vuoden 1960 jälkeen julkaistua materiaalia. Suurin osa materiaalista on suomenkielistä.

Se lauloi mulle sävelin murheisin...

MUST-tietokannan tekijät Liisa Asiala,

Maria Kotila, Hilikka koivusalo, Jarna Hara, Carina Quick, Mari Tianen ja Mika Luukka markkinoivat tietokantaansa mustalaismusiikin säestyksellä erityisesti yleisille kirjastoille. Heidän mukaansa MUST sopii kaikkien etnisistä kulttuureista kiinnostuneiden käyttöön.

I love you so...

PETS-tietokanta on suunnattu kaikille eläinrakkaille. Tietokannan aiheena on lemmikkieläimet. Tästä joukosta on rajattu pois ne kotieläimet, joita voidaan pitää myös hyötyeläiminä, kuten esimerkiksi hevoset tai lehmät. Tämän kaltaiselle tietokannalle kyllä luulisi kysyntää olevan vaikkapa yleisissä kirjastoissa, missä hyllyt ovat väärällä lemmikkejä käsittelevää kirjallisuutta.

PETS sisältää vain tietokirjallisuutta, kaunokirjallisuus ja lasten kuvatietokirjat on jätetty pois. Aineisto koostuu suomen-, ruotsin- ja englanninkielisistä monografioista, viitteitä on noin sata. Aineisto on pääasiassa vuoden 1980 jälkeen ilmestynyttä materiaalia, joka on saatavissa yleisistä kirjastoista.

you pay my rent...

PETS-tietokannan tekijät Pet Shop Girls: Sari Airaksinen, Vivi Holm, Virpi Joensuu, Hanna-Riina Miettinen, Kristiina Raesilta, Irma Reijonen, Anneli Toimela ja Heta Virnes markkinoivat PETSiä kaikille lemmikkieläimistä kiinnostuneille tai eläimen hankkivista harkitseville. Tietokanta on heidän mukaansa vapaasti kaikkien käytettävissä ja maksuttomasti.

Engelbart vieraili Tampereella

Kari T. Eloranta

Tietotyön - ja tietotyöläisten guruna pidetty amerikkalainen Douglas C. Engelbart käväisi helmikuussa Tampereella tietotyön kehittämisen seminaarissa. Tampereen yliopiston tietotyön dosentti Kari T. Eloranta oli seminaarissa Engelbartin assistentti ja aloittaa nyt Asiasanassa Engelbartista kertovan artikkelisarjansa.

Helmikuun puolivälissä pidettiin Tampere-talossa Tietotyön kehittämisen strateginen potentiaali: Douglas C. Engelbart -seminaari. Se oli tarkoitettu organisaatioiden tietotyön kehittämisen ammattilaisille. Engelbart saapui siihen kotoaan Kaliforniasta pidettyään ensin Linköpingissä, Ruotsissa erään multimedia-konferenssin pääesitelmän. Suomesta hän jatkoi matkaansa Oslon kautta Ranskaan, minne hänet oli kutsuttu tapaamaan Neuropes Lab -nimisen tietotyön kehittämisen eurooppalaisen huippututkimusorganisaation edustajia.

Engelbartia voidaan pitää tietokonetuetun tietotyön kehittämisen merkittävimpana uranuurtajana. Hänelle on viime vuosien aikana myönnetty monia merkittäviä tunnustuspalkintoja kuten Coors American Ingenuity -palkinto (amerikkalaisille keksijöille annettu "Nobel"-palkinto), ACM Software Systems -palkinto ja PC Magazinen Lifework -palkinto. Joskus Engelbartia on luonnehdittu jopa henkilökohtaisten tietokoneiden Edisoniksi.

Kuka sitten on tämä "enkelinparta"? Jos kerron sinulle, että hän on tietokonekäyttäjille tutun apuvälineen "hiiren" keksijä, et vielä sen perusteella voi ymmärtää, miksi juuri hänet kutsuttiin edellä mainittuihin tapahtumiin. Jotakin paljon enemmän tuon nimen taakse kätkeytyvän henkilön on täytynyt tehdä kuin keksiä hiiri.

Voisin luetella pari tusinaa henkilökohtaisten tietokoneiden kehittämiseen liittyvää merkittävää ideaa ja konkreettista keksintöä, jotka voidaan katsoa Engelbartin ja hänen avustajiensa keksinnöiksi. Typistän tämän luetteloni seuraaviin esimerkkeihin. (Keksintöjä ei pyritä esittelemään siinä aikajärjestyksessä, missä ne on tehty.)

Engelbart aloitti *tietokonepohjaisen sanojenkäsittelyn* kehittelyn jo 1950-luvun lopulla. Tuohon aikaan kalliiden tietokoneiden käyttöä sanojenkäsittelyyn pidettiin lähes pyhäinhäväistyksenä tai ainakin vastuuttomana haihatteluna.

Douglas C. Engelbart

Engelbartin uran alku ei ollut suinkaan helppoa ja kaikkien varauksettomasti kannustamaa, pikemminkin päinvastoin.

Engelbartin ARC/SRI: hiiri, polvio ja chord

Engelbartin tutkimusryhmä Stanford Research Institutien Augmentation Research Centerissä (lyh. ARC/SRI) aloitti erilaisten mahdollisten *käyttöliittymien kehittelyn ja tutkimuksen*. Tämän työn tuloksena syntyi paitsi jo edellä viitattu *hiiri* myös muita

apuvälineitä kuten viisikoskettiminen "*chord*" (vasemmassa kädessä pidettävä laite, jossa on viisi pianon koskettimia muistuttaa kosketinta ja jolla voidaan syöttää tietokoneelle lyhyistä merkkijonoista koostuvia käskyjä ja muita tietoja) ja "*polvio*" eli työpöydän alle sijoitettu syöttölaite polven käyttöä varten. Engelbart itse käyttää tänäkin päivänä omassa työssään sekä hiirtä että "*chordia*", mutta yleiseen käyttöön on levinnyt ainoastaan hiiri. - Hiiren patenttihakemus jätettiin jo kesällä 1967. Sen prototyyppi oli tehty puusta. Engelbart ei itsekään muista, kuka alkujaan antoi tuolle apuvälineelle nimen "*hiiri*". Ainakaan kukaan ei tehnyt sitä uskossa, että nimi tulisi säilymään ja vakiintumaan kuten se on tehnyt.

Kun tietotyön ammattilaiset työskentelivät aktiivisesti tietokoneiden tuella monimutkaisten tietorakenteiden parissa, ei ollut ihme, että he oivalsivat pian ne moninaiset edut, jotka liittyvät kuvaruudun jakamiseen erillisiksi työalueiksi. Näin Engelbartista tuli *moni-ikkuna-tekniikan* isä.

Engelbart ja CSCW

Engelbart tiedosti jo kehittämistyönsä alkuvuosina hyvin selvästi, että tietokoneiden käytöstä yhteistyön tukemiseen voi löytyä vieläkin suuremmat edut kuin niiden käytöstä yksilöiden tietotyön kehittämiseen. Häntä voidaan syyllä pitää *yhteistyön tietokonetuen* (CSCW:n, so. *Computer Supported Cooperative Work:n* eli "*groupware*") tutkimuksen isänä. Engelbartin tutkimusryhmä ARC/SRI:ssä hyödynsi omassa työssään kehittämiään ideoita ja työkaluja oppiakseen ja vahvistaakseen omaa suorituskapasiteettiaan tietotyöläisinä. Kysymys oli todella

työryhmästä ja työryhmien joukosta. Suurimmillaan ARC:n henkilömäärä oli 45, jolloin se oli organisoitu useiksi erityisryhmiksi. Oli hyvin luonnollista, että yhteistyön tietokonetuen kehittamisestä tuli yksi keskeinen teema heidän kehittämistyössään.

Mitä he keksivät työryhmien tueksi? Ensinnäkin Engelbartia voidaan pitää *sähköpostin* isänä. Kun työryhmän jäsenien käytössä olleiden henkilökohtaisten tietokoneiden välille oli luotu sähköinen yhteys, heräsi kysymys, miksi työryhmien jäsenet eivät voisi käyttää sitä sanomien välityskanavana. Ja niin syntyi ensimmäinen sähköpostia käyttänyt yhteisö.

Engelbart on myös nk. *yhteisesti jaetun kuvaruudun konferenssin* (engl. shared screen conferencing) -idean isä ja ensimmäinen toteuttaja. Aluksi hän kehitti järjestelmää, jossa samassa huoneessa samanaikaisesti työskentelevät henkilöt, joilla kullakin on oma kuvaruutunsa, voivat nähdä samoja tietorakenteita, voivat käydä niitä koskevaa keskustelua joko suullisesti tai kirjallisesti (sähköpostin välityksellä) ja voivat tehdä tarvittavia lisäyksiä tai muutoksia noihin tietorakenteisiin. Tästä järjestelmäideasta oli myöhemmin helppo siirtyä *yhteisesti jaetun kuvaruudun etäkonferenssiin* (shared screen teleconferencing), joka on myös alkujaan Engelbartin idea.

Kehitellessään apuvälineitä yleensä symbolienkäsittelyyn liittyvää tietotyötä varten Engelbart pyrki kehittämään esimerkiksi sanomienkäsittelyn ohjelmistoja ottamalla huomioon ammatilaisten moninaiset tarpeet. Hän tiedosti olevansa uutta luova tietotyöläinen, joka pyrki löytämään uusia ideoita ja jäsentämään niitä tehokkaasti. Hän tarvitsi tähän omaankin työhänsä tehokkaita apuvälineitä. Näin alkoi *ideaprosessorien ja jäsentelyohjelmistojen*

(engl. outlining software) kehittäminen.

Engelbart on myös *tekstin ja grafiikan yhdistävien tiedostojen* keksijä. Hän näki omassa työssään, miten välttämätöntä on saada tekstitietoihin liitetyksi myös graafisia kuvioita.

Engelbart ja NLS

Joskus Engelbartia on pidetty *hypertekstijärjestelmien* isänä, jolloin Vannevar Bushia on kutsuttu niiden isoisäksi. Engelbart on ollut Bushin viitoittaman tien uskollinen seuraaja, joka tosin ei keksinyt sanaseppo Ted Nelsonin tavoin esoteerisiä nimiä vaan kehitti ensimmäisen todella toimivan hypertekstijärjestelmän. Tuon järjestelmän nimi oli *NLS* (= oNLine System). ARC-ryhmä käytti sitä paljon omassa työssään jo 1960-luvun puolivälissä. Myöhemmin sille annettiin kaupallinen nimi AUGMENT. Engelbart siis toteutti ensimmäisenä Bushin "memex" -järjestelmän sisältämän perusidean.

Henkilökohtaisten tietokoneiden tavallisten käyttäjien kannalta merkittävien apuvälineiden joukosta löytyy vielä ainakin yksi merkittävä Engelbartin keksintö: *suorakäyttöiset, integroidut HELP-järjestelmät*. Tästäkin ideasta saamme kiittää samaa keksijää.

Tietotekniikan ammattilaisten pitkälti erikoistuneen tietotyön tueksi löytyy edellisten keksintöjen lisäksi monta muuta merkittävää ideaa ja avausta. Hypertext'87-konferenssin pääluennoitsija Andries van Dam korosti esityksessään Engelbartin elämäntyön merkitystä sekä monien toimistoautomaation keksintöjen tekijänä että

nykyaikaisen ohjelmistotekniikan (engl. software engineering) isänä. Engelbartin työryhmä kehitti omaa työympäristöään varten sellaisia asioita kuten "meta-assemblereita", "kääntäjien kääntäjiä" sekä tapoja luoda "ongelma-orientoituja ohjelmointikieliä" erityistarkoituksia varten. Tämän päivän tietotekniikan terminologiaa käyttäen voisi sanoa, että Engelbart on myös *CASE-teknologian* isä (CASE=Computer Assisted Software Engineering).

Engelbart ja "bootstrap"

van Damin esitelmässä viitattiin myös koko Engelbartin elämäntyön ymmärtämisen kannalta keskeiseen seikkaan eli hänen koko uraansa hallinneeseen "*bootstrap*"-ideaan. Engelbart korosti kyseistä ideaa jo 1962 julkaistussa raportissaan, jossa hän esitteli tuolloin vasta suunnitelman muodossa olleen tutkimusohjelmansa käsitteellisen viitekehyksen ja tutkimusstrategian. Hänen mielestään oli hyvin olennaista, että tietotyön kehittämistyö itsessään ymmärretään tietotyöksi, että siihen osallistuvat henkilöt ymmärretään tietotyöläisiksi, jotka tarvitsevat tehokkaita tukivälineitä, ja että näiden henkilöiden tietotyön tehostaminen loisi puolestaan vankat edellytykset muiden tietotyöläisten harjoittaman tietotyön tietokonetuen kehittymiselle. Engelbartin oma tutkimusryhmä oli työkalujen rakentajien ja työkalujen käyttäjien muodostama "*bootstrap-yhteisö*". Kuten van Dam esitelmässään totesi, "The whole idea of spending a lot of time and energy on first building tools was really novel."

Tänään 65-vuotiaspäivänsä muutaman vuoden ohittanut Engelbart työskentelee aktiivisesti *organisaatioiden tietotyön* kehittämisen parissa. Hän perusti 1988

Stanfordin yliopiston yhteyteen Bootstrap Institutun, joka järjestää muun muassa koulutuseminaareja alan huippuväelle. Tampereella pidetty seminaari pyrki välittämään osanottajilleen tiivistelmän Engelbartin ajattelusta juuri tällä ajankohtaisella alueella.

Esitin siis esimerkkejä keksinnöistä, joiden synnystä voimme kiittää Douglas C. Engelbart-nimistä henkilöä. Mutta onko tärkeää tietää, kuka on keksinyt minkäkin käytössämme olevan "vimpaimen"? Eikö tällaiseen esittelyyn liity helposti tietty henkilöpalvonnan maku tai vaara? Onko *Asiasana*-lehden palstatilan väärinkäyttöä kertoa tällä tavoin, että Engelbart on tehnyt mainitut keksinnöt, että "Hän" kävi täällä Tampereella ja että jotkut harvat saivat kunnian henkilökohtaisesti tavata ja kätellä tätä Gurua?

Tiedän varmasti, ettei Engelbart itse halua ympärilleen mitään henkilökulttia. Hän on perin pohjin sielultaan maalaispoika, "country boy", kuten hän totesi Tampere-talon seminaarissa osanottajille. Jos hän haluaa jotakin hyvin kiihkeästi, on se jatkajien löytäminen omalle elämäntyölleen. Sitä varten hän saapui Eurooppaan, Skandinaaviaan ja myös Suomeen.

Tämä juttuni on tarkoitettu johdannoksi artikkelisarjalle, joka on rakennettu tietotyön kehittämisen ympärille ja joka käyttää Engelbartin elämäntyötä paradigmaattisena esimerkkinä. Viime syyskuun alussa julkaistiin Tampereen yliopiston Yliopistouutisissa professorin Kari-Jouko

Räihän kirjoittama esittely itsestään ja oppiaineestaan. Esittelyn otsikkona oli teksti "Tietotekniikka kehittyy työvälineestä tajunnan laajentajaksi". Olen itse lainannut pariin eri otteeseen tuota otsikkoa omien esityksieni lähtökohdaksi ja kysynyt sen rinnalla, mitä olisivat tietotekniikan kehittämistä tukevat tajunnan laajentajat. Koska olen itse aktiivisesti tuomassa kirjastotieteen ja informatiikan koulutusohjelmaan tietotyötä koskevaa opetusta, katson olevani sekä oikeutettu että velvoitettu kirjoittamaan muun muassa lyhyitä artikkeleita, jotka pyrkivät edistämään tajuntojemme laajentumista tietotyön ja sen kehittämisen suhteen.

Tätä käsillä olevaa johdantoartikkelia seuraavat Engelbartin elämäntyön ympärille rakennetut esitykset ovat yksi tapa yrittää laajentaa tajuntojamme tietotyön kehittämisen mahdollisuuksista ja tavoista. Olen sopinut Asiasanan päätoimittajan kanssa kolmen muun artikkelin kirjoittamisesta lehtemme seuraaviin numeroihin. Niiden alustavat otsikot ovat:

- Engelbartin "nerouden" salaisuus.
- Tietotyön kehittämisen käsitteellinen viitekehys ja strategia.
- Organisaatioiden tietotyön kehittämisen strateginen potentiaali.

Tietysti olisin voinut yrittää tiivistää näiden kolmen artikkelin ydinajatuksat yhteen juttuun, mutta pelkäsin, että juuri tällainen survominen ja typistys olisi palstatilan väärinkäyttöä. Nyt meillä on mahdollisuus tutustua keskitetysti kuhunkin näkökulmaan kerrallaan hieman monipuolisemmin.

Ensimmäinen artikkeli pyrkii selittämään mahdollisimman "yksinkertaisesti" asiaa millään tavoin mystifioimatta ja pyhittämättä, miten yksi henkilö on yltänyt niin moniin uranuurtaviin keksintöihin ja aloituksiin kuin Engelbart on elämänurallaan tehnyt. Hänen uransa joidenkin

yksityiskohtien tunteminen voi auttaa meitä muita ottamaan oppia hänen esimerkistään ja ymmärtämään ehkä paremmin myös omia mahdollisuuksiamme ja niiden hyödyntämiseen liittyviä vaatimuksia.

Toinen artikkeli esittelee Engelbartin jo 1962 julkaistun tutkimusohjelmaraportin perusideoita. Tuon 134-sivuisen raportin sisällön tiivistäminen muutaman sivun esittelyyn on haaste sinänsä. Kuitenkin esittelyni päätarkoituksena on saada ainakin jotkut Asiasanan lukijoista etsimään koko raportin käsiinsä ja lukemaan sen vaikkapa syksyllä voimaan tulevasta uusista opintovaatimuksista löytyvää opintojaksoa A16(c): "Tietotyöläisen vahvistaminen" varten.

Kolmas juttuni pyrkii kertomaan Tampereen seminaarissa esitetyt keskeisimmät ideat organisaatioiden tietotyön kehittämisestä. Seminaarin mottona oli "Näpertelyn aika on ohi". Asiasanan lukijat voivat odottaa löytävänsä joitakin vastauksia kysymykseen, mitä kehittämisvaihtoehtoja ja lähestymistapoja Engelbart painottaa pyrkiessään varustamaan tietotyövaltaisia organisaatioita 21. vuosisadan asettamien haasteiden kohtaamiseen.

Jos kiinnostusta tietotyön kehittämistä kohtaan riittää Asiasanan lukijakunnan keskuudessa, voin myöhemmin jatkaa jutustelua muistakin teemoista kuten esimerkiksi "Viisaan koneen aikakausi", "Näkemysopin perusteita" ja "Asiantuntijan kokemuspohjainen ymmärtäminen ja sen ulkoiset tuet". Kuiviahän nämä minun juttuni ovat kirjallisina tuotoksina, koska en ole mikään armoitettu kynämies, mutta ehkä jotkut Asiasanan lukijoista pitävät kuivistakin teksteistä.

SILMITÖN TAKATALVI

- vai opiskelijan etukesä

Meitä jyrätään. Täytyykö opiskelijoidenkin olla murheen kryynejä? Vai ilmoittaudummeko vapaaehtoisiksi. Yhtä kaikki, sitähän elämä on: hymyä ja kyyneleitä. Kuunnellakaa siis nyt hyvät ihmiset, kun teillä on tilaisuus. Ostakaa leluja morsiamillenne tai sulhasillenne, kaupassa on juhlat.

* * *

Kirjastonhoitajiksi valmistuvien työtilanne vaikuttaa tänään yhtä heikolta kuin kaikilla muillakin aloilla. Avoimia virkoja on entiseen verraten todella niukasti. Sijaismäärärahoja on supistettu niin valtion kuin kuntienkin laitoksissa. Osapäiväapulaisten hommat taas eivät täysin vastanne koulutusta.

Esimerkiksi valtion korkeakoulukirjastoihin tähtäävälle valmistumisen ajankohta on erityisen ongelmallinen. Hallituksen säästötoimenpiteet skalpeeraavat ensi vuonna korkeakouluilta 200 miljoonaa markkaa. On helppo kuvitella, että korkeakoulut eivät mielellään tingi tärkeimmillä painopistealueiltaan, jotka ovat tutkimus ja opetus. Jos säästöjä on pakko tehdä, ne pyritään mahdollisuuksien mukaan suuntaamaan muuhun, mikä käytännössä tarkoittaa yleensä hallintoa ja erillislaitoksia, joihin kirjastokin kuuluu.

Onkin todennäköistä, että korkeakoulukirjastoissa joudutaan lähivuosina lakkauttamaan joitain virkoja. Eli jos ja kun virka tulee avoimeksi, se jätetään täyttämättä. Oudolta kuulostaa, että jouduttaisiin jopa irtisanomisiin, mutta sellaistakin on väläytelty. Jossain vaiheessa huhuttiin myös sijais-ten ottamisen lopettamisesta. - Hienoja ja tehokkaita säästökeinoja, mutta ketkä tekevät työt?

* * *

Fiksu ihminen tietenkin kouluttaa itseään lisää, jos jää vaille työtä. Perustutkinnon ja parin ylimääräisen arvosanan jälkeen voi lukea pari muuta ylimääräistä. Sivulaudaturejakin voisi tehdä vaikka useampia aikansa kuluksi. Tai entäpä kokonaan toinen tutkinto joltain kiinnostavalta alalta. Licensiaatintyö? Väitöskirja?

Tämähän kuulostaa hienolta. Eihän se ole kuin... rahakysymys. Ainahan voi hakea apurahoja. Opintotukea tai lainaa varmasti järjestyy lisääkin. Ja kyllä sitten on helppo maksaa takaisin, sitten kun.

Mutta on se myös aikakysymys. Kolmen- neljä lisäopintovuotta saattavat tuoda arvaamattomia lisäongelmia. Noihin aikoihin alkavat ensimmäiset ammattikorkeakouluissa tutkintonsa suorittaneet tulla työmarkkinoille. Heillä on taskuissa 140 iloista opintoviikkoa kirjastoalan opintokokonaisuutta, mikä antaa heille pätevyiden kirjaston asiantuntija- ja johtotehtäviin. - Toivotavasti noihin päiviin mennessä on selvitetty mikä on yliopistokoulutuksen saaneiden ja näiden uusien akk-ihmisten pätevyysero. Tällä hetkellä kukaan ei tunnu tietävän edes millainen ammattikorkeakoulujen koulutusohjelma tulee olemaan.

Yleisesti on kai puhuttu yliopiston k&i -koulutuksen suuntautuvan tiede- ja tutkimuspuoleen, jolloin akk:lle jäisi enemmän käytäntöpohjainen koulutus. Pelkään kyllä että moni UDK:n nuori tutkijalupaus joutuu vielä kilpailemaan näiden 'opistotyyppien' kanssa samoista työpaikoista. Samasta pal- kasta, pidemmällä koulutusajalla.

* * *

Olen viime ajat puuhastellut gradutyöni parissa. Käsittelen populaarikirjallisuuden, erityisesti sotaromaanien tuottamista ja

semiotiikkaa. Onnistunut seikkailukertomus operoi yhteisössä vallitsevilla arvoilla, yhteiskunnallisilla ideaaleilla, joiden esittäminen tuottaa menestyksen kuluttajien keskuudessa. Sankarin pätemisen kautta välittyy myös lukijoille hetkellistä arvonnousua. Sankarissa ja hänen toiminnassaan inkarnoituvat yhteisön arvostukset.

Arvoproblematiikkaa ja semiotiikkaa voisi soveltaa myös kirjastotieteeseen. Esimerkiksi tiedonhakuprosessi on mahdollista jäsentää eräänlaiseksi semioottiseksi näytelmäksi, jossa sankarina olisi kirjastonhoitaja. Toiminta voitaisiin jäsentää A.J. Greimasin myyttisen aktanttimallin mukaan. Siinä lähettäjä lähettää subjektin tavoittelevaan objektia vastaanottajalle. Subjektin toimintaan vaikuttavat auttajat ja vastustajat. Toiminnan käynnistäjänä on yleensä joko yhteisön/yksilön uhka tai jokin alkupuute.

Hyvin lyhyesti sovellettuna saisimme seuraavaa:

- käynnistäjänä on asiakkaan tiedontarve
- asiakas tapaa kirjastonhoitajan; tarpeen ilmituominen, kirjastonhoitajan kompetenssin kokeilu keskustelussa (ns. kvalifioiva koe)
- kirjastonhoitaja lähtee tavoittelevaan objektia eli suorittamaan hakutehtävää. Saa ehkä apua kollegoilta.
- ratkaiseva taistelu tietojärjestelmän kanssa, jossa lopulta kirjastonhoitajasankari voittaa koneen ja saa tulostettua viitteet
- kirjastonhoitaja tapaa asiakkaan (vastaanottaja), joka arvioi saatujen viitteiden relevanssin (ns. kunniaatuottava koe). Jos tulokset ovat tyydyttäviä, on seurauksena asiakkaan tyytyväisyys ja kirjastonhoitajan arvonnousu.

Tällaista poikkitieteellistä pseudoanalyysiä voisi tehdä vaikka kuinka tarkkaan. Voisi tarkastella eri toimijoiden narratiivisia ohjelmia, subjektin ja objektin konjunktiiivisia tai disjunktiiivisia suhteita toiminnan eri vaiheissa, toiminnan modaaliteetteja jne. Se voisi olla hauskaa. Tuskin järkevää sentään.

* * *

Kautta aikojen ihmiset ovat kehitelleet erilaisia nukahtamiskeinoja silloin kun uni ei tahdo tulla. Jouduin itsekkin tässä eräänä pitkänä yönä vastaavan ongelman eteen. Ei auttanut muu kuin alkaa kehitellä sanaväännöksiä UDK:n hallituksen jäsenten nimistä. Kyse on siis kirjainten paikkojen vaihtamisesta. Homman tekee vaikeaksi se, että nimiä ja kirjaimia ei näe; mielessä on jatkuvasti laskettava mitä on jäljellä ja mitkä on jo käytetty.

Luulen keksineeni koko joukon hassuja väännelmiä. Esimerkkejä en valitettavasti voi antaa, sillä en muista. Jossain vaiheessa olen ilmeisesti vaipunut uneen. Ja toiseksi: jokainen keksiköön omat versionsa. Peli on hauskaa, ja vaihtoehtoja on lähes rajattomasti. Siitä vaan kaikki kirjaimia siirtelemään!

* * *

Tänä vuonna onkin outo juhla: pääsiäisvapuu. Sen jälkeen voi alkaa odotella kesää. Ikään kuin pääsee pois kaikista näistä opintojutuista ja muista. Vai pääseekö? Joku meistä pääsee, toiset pitävät lukukinkereitä.

Aurinko paistaa. Kuuma. Vilu.

TK

TUTKIMUSRETKI UDK:N KAAPPIEN SYVYYKSIIN

Eräänä ei-niin-kovin-kauniina sateisena ja harmaana talvisena aamupäivänä kokoontui pieni mutta päättäväisen näköinen joukko Attilan ainejärjestöhuoneeseen. Mitä liikkui-
kään tällä synkeän määrätietoisella koplalla mielessään, sen vain Luoja tietää. Mutta teot

puhuvat puolestaan, ja muutamassa tunnissa tämä pikkuruinen kasa kirjastotieteilijöitä oli onnistunut siinä, missä niin monet sukupolvet olivat langenneet: siivoamaan UDK:n kaikki kaapit! Sivutuotteena syntyi pitkäkö inventaariolista, josta seuraava ote:

OTE INVENTAARIOLISTASTA

- 1 kpl "Ne jyrää meitin"-taulu, Erkki Picasso, Syväri -41
- 2 kpl UDK:n kehitysyhteistyökeräyslipas, tyhjä
- 6 kpl TAMY-laulukirja, vm. 68
- 8 kpl Juomalasi, sekalainen
- 1 kpl Peseytymisetti (sisältäen saippua, shampoo, pesusieni)
(käytetty)
- 1 kpl Teryleenihousut, ruskeat
- 3 kpl Paperilakana, valkoinen
- 1 kpl Konferenssilakana, valkoinen, punaisella tekstillä
- 1 kpl Pyyhe, frotee, keltainen
- 1 kpl Yhdenkoon sukkahousut, harmaat, haarakiilalla
- 1 kpl Yhdenkoon sukkahousut, haarakiilalla, puolikas
- 3 kpl Kuulakärkikynä
- 1 kpl Jätesäkkirulla, musta
- 1 kpl Muovikassi, täynnä joulukoristeita
- 1 kpl Sukka, keltainen
- 1 kpl T-paita, valkoinen, "Viking Line"
- 1 kpl Suolapähkinäpusi, sisältö pilaantunut
- 20 kpl "Kirjasto on täynnä elämää"-tarra
- 1 kpl Lentopallo, Mikasa
- 1 kpl UDK:n tieteellinen julkaisusarja, n.50 kg
- 1 kpl Sytytin, puolityhjä
- 10 kpl Piirtoheitinkalvo, käppyrä
- 2 kpl Tuikku
- 5 kpl Talouspaperirulla, Serla

+ muuta sekalaista tavaraa, paperia, asiakirjoja, kuitteja, lehtiä, ruokaa, juomaa, yms. (n. 40 kg)

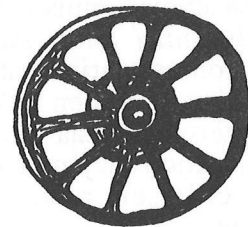
TAMPEREEN LYHYTELOKUVAJUHLAT 4.-8.3.1992

-22. löytöretki lyhytelokuvaan

Maaliskuun alussa järjestettyjen Tampereen lyhytelokuvajuhlien tarjonta oli jälleen kerran monipuolista ja kiinnostavaa: lyhytelokuvia, kokoillan elokuvia, dokumentteja ja animaatioita, elävän musiikin kera ja ilman. Tällä kertaa tarjolla oli mm. laajoja näytöksiä Jiri Trnkan ja Ladislav Starewiczin animaatioista, Latinalaisen Amerikan dokumentti-elokuvista, Music Televisionin tunnuksista ja animaatioista sekä tietokoneanimaatioista. Seuraavassa joitakin häivähdyksiä, lyhyitä esimerkkejä vuoden 1992 Tampereen lyhytelokuvajuhlien elokuvista sekä niiden tekijöistä:

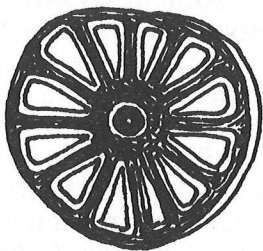
Octavio Cortazar: *Por Primera Vez*

Kuubalaisen Cortazarin kaunis dokumentti oli oivallinen alustus lyhytelokuvajuhlille. Tämä Kino-Palatsille omistetussa avajaispotpurissa esitetty *Por Primera Vez* (Ensimmäisen kerran) kuvaa kiertävän elokuvateatterin, elokuva-auton, vierailua Sierra Maestren pienessä vuoristokylässä. Kylän asukkaat eivät ole olleet tekemisessä elokuvan kanssa. Kylän lasten uppoutuminen ja eläytyminen Chaplinin *Nyky-aikaa* esitettäessä on hurmaavaa katseltavaa. Nuorelta perheenäidiltä kysyttäessä mitä elokuva oikeastaan hänen mielestään on, hän vastaa: "Elokuva on jotain kaunista ja - tärkeää."

Kino-Palatsi

Cortazarin naiivin, mutta kauniin, dokumentin jälkeen oli avajaispotpurissa vuorossa vakavampaa asiaa. Martti Saarikiven ohjaama dokumentti 1911 avatun Helsingin hienoimman elokuva-teatterin, Kino-Palatsin, kohtalosta oli puhuttelevaa katseltavaa. Tämä upea rakennus purettiin 1965, aivan järjettömästi, pois liikekeskuksen tieltä. Myös Tampereen Kino-Palatsin kohtalo aiheutti huolta festivaaliväen keskuudessa. Pitkään toimenpidekiellossa olleen teatterin kohtalo ratkennee lähiaikoina, kun ympäristöministeriössä päätetään jatketaanko vai purettaanko lääninhallituksen suojelupäätös. Teatterin nykyinen omistaja, Kerros-Haka, on suunnitellut Kino-Palatsin muuttamista ravintolaksi.

**Suomen puu- ja paperiteollisuus -
musiikki: Adrian Johnston**

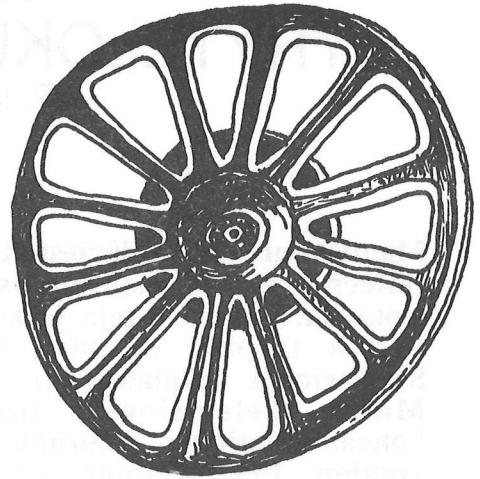
Heikki Ahon ja Björn Soldanin 1930 ohjaama *Suomen puu- ja paperiteollisuus* on erinomainen suomalaisen mykän kauden dokumenttielokuva. Suomen elokuva-arkistossa on dokumentista tehty upea, alkuperäisen mallin mukaan säilytetty filmikopio. Sen kantaesitys oli Tampereen elokuvajuhlilla. Elokuvaan liittyi elävä musiikki, jonka oli säveltänyt ja jonka esitti yksi maailman johtavia mykkäelokuvamusiikin tekijöitä, englantilainen Adrian Johnston. Etenkin dokumentin alkujaksot, upeat otokset talvisesta puunkaadosta ja keväisestä uitosta, olivat yhdessä kauniin musiikin kanssa miellyttävä elämys.

Richard Condie: *The Big Snit*

Vuoden 1993 lyhytelokuvajuhlille omistetussa päättäjäispotpurissa esitettiin kaksi nerokkaan kanadalaisen, Richard Condien, animaatiota. *The Apprentice (Oppipoika)* on Buster Keaton-tyylinen animaatiotulkinta Canterburyn tarinoista *The Big Snit (Suuri pamaus)* taas on huikaisevan ironinen tarina kahdesta samanaikaisesta konfliktista ja niiden ratkaisusta. Ensimmäinen konflikteista ratkeaa onnellisesti perhepiirissä, toinen, paljon laajempi konflikti, saakin sitten hyvin erilaisen ratkaisun, kovin lopullisen sellaisen...

Felix Forsman

Elokuvajuhlien erikoisohjelmistoon kuului myös sarja Felix Forsmanin lyhytelokuvia. Forsman on tullut tunnetuksi suomalaisen lyhyt- ja mainoselokuvan pioneerina sekä useiden pitkien elokuvien, mm. *Kulkurin valssin*, kuvaajana. Huomattavin nähtävillä ollut dokumentti oli Puolustusvoimain katsaus n:o 52 - Marsalkka Mannerheimin vastavierailu valtakunnankansleri Hitlerin luona. Tätä katsausta ei ole esitetty julkisesti lähes 50 vuoteen. Historiallisesti se on elokuva-arkiston "erikoisaarteita".

Ladislaw Starewicz

Starewiczia on useaan otteeseen sanottu elokuva-historian tuoreeksi suurlöydöksi. Tämä Moskovassa 1882 syntynyt esine- ja nukkeanimaattori loi uransa ensin Venäjällä ja sitten Ranskassa. Vuosisatamme alussa Starewicz työskenteli Liettuassa Kovnon luonnontieteellisen museon johtajana tutkien hyönteisten käyttäytymistä. Hän halusi havainnollistaa kovakuoriaisten elämää kuvaamalla niiden kamppailuja. Se ei kuitenkaan kuvausolosuhteissa onnistunut, joten Starewicz juotui valmistamaan hyönteisten pienoismallit ja kuvaamaan niiden liikkeitä ruutu ruudulta, animaationa.

Starewicz loi Venäjällä viitisenkymmentä elokuvaa. Lokakuun vallankumouksen jälkeen hän jatkoi uraansa Ranskassa. Nopeasti Starewicz loi rikkaan ja monipuolisen elokuvatekniikan. Hän ei tyytynyt puhtaisiin animaatioihin, vaan kehitti myös sekatekniikkaa, jossa hän yhdisteli eläviä näyttelijöitä ja animaatiota

Starewiczin elokuvat olivat ilmestyessään suuria arvostelu- ja yleisömenestyksiä. Kiitos Starewiczin tyttärentyttären, Beatrice Martinin, entisöintityön, myös Tampereen lyhytelokuvajuhlilla oli nähtävänä näitä mainioita animaatioita. Starewiczin elokuvia oli tarjolla kaikkiaan kolmen näytöksen verran. Viimeinen näytös sisälsi mm. Starewiczin kenties suurisuuntaisimman ja kunnianhimoisimman työn, kokoillan animaation *Le Roman de Renard* eli *Kettu Repolainen*..

Night of the moving people

Otto Auranen

Liikuntayön subjektiivinen kronologia

21.45: Saapuminen

N:o 30 kuljettaa liikkuvan näköistä porukkaa tällä kertaa. Yhdellä tytöllä on sählymaila, jonka lapa on käyristetty. Huh. Itse kun on koskenut sählymailaan arviolta puoli vuotaa sitten.

Pukuhuone on täynnä. Vaatteet täytyy survoa naulakkoon muiden ihmisten vaatteiden väliin, jonne ne uppoavat kuin johonkin hornan tuuttiin. Miten tämä nyt näin, eihän koko yö ole edes vielä alkanut.

Monitoimisalin edessä tien palloilusaliin katkaisee kovaääninen ihmistukkeuma: t-paitoja, verkkareita, sisätossuja, pyöräilyhousuja. Joukossa yleisin kysymys koskee kuta kulloinkin, joka on luvannut tulla/peruuttanut tulonsa/ei ole varma tulostaan.

22.00 - 00.30: Odotus I

Harri kyselee muista tullessaan. Rupeamme yhdessä ihmettelemään, ketä muita meikäläisiä mahtaa olla tulossa ja milloinka mahtavat saapua.

Monitoimisalissa harrastetaan body-aeroa. (Lue: tytöt harrastavat body-aeroa, poikien osuus ei ole tilastollisesti merkittävä.) Ihmistukkeuma on edelleen salin edessä, tällä kertaa se katselee toisten liikkumista.

Sonja ilmoittaa heti pukuhuoneesta tultuaan olevansa kauhuissaan. Ympäriällä on liikaa himourheilijoiden näköisiä ihmisiä ja mikä kauheinta, itselläkin on verkkarit päällä.

Myös Markku ja Markus ovat jo paikalla, joten voimme siirtyä asioiden miettimisessä uudelle tasolle: tuokohan Lissu pelipaidat mukanaan vai pitääkö meidän kietoa jotkin typerät nauhat pään ympärille, jotta erotamme toisemme sählysodan kiivaudessa.

Squashsalissa piti olla elokuvia, mutta siellä onkin lautapelejä ja vanha klassikko, jääkiekkopeli. Nostalgian lämmössä otamme pari raivoisaa matsia. Pelaajat on maalattu maaotteluhenkisesti Suomen ja Ruotsin värein, mutta Sonjan ehdotuksesta ottelut käydään Australian ja Länsi-Malediivien välillä.

Urheilu on leikkiä: palloilusalin portaissa talutetaan vastaan tyttöä, jonka kasvot vuotavat verta. Joku puhuu pallostä, toinen mailasta. Sisällä salissa tunnelma on kuin Hakamet-sän hallissa: pelaajat juoksevat pienellä kentällä pienen pallon perässä otsat rypyssä ja hampaat kirskuen, vaihtopenkki karjuu ja hiki lentää. Häivyn paikalta typeryneenä.

Saamme pelipaidat: Lissu on tullut. Mustan paidan rintamuksessa lukee valkoisin kirjaimin *Juvenes data*. Lissu haluaa tietää, milaista taktiikkaa noudatamme pelissä. Minä ehdotan säälimätöntä pitkä päätyyn ja perään-taktiikkaa. Lissu ei ole kovin ihastunut moistesta.

00.30: Peli I

Vastustajat näyttävät moottorisahamurhaajan ja lentopalloilijan välimuodoilta: polvi-suojat ja tappajan katse.

Uskomatonta kuinka pahasti voi nääntyä lyhyessä ajassa ja pienellä kentällä, hyvä jos kaksi (2) minuuttia jaksaa juosta. Pallo pyörii lähinnä Udk:n päädyssä, ja seuraukset ovat selvät: oma verkko soi 13 kertaa uhrautuvasta puolustuksesta huolimatta.

Harri rikkoo Udk:n kuparisen: laukaus nollakulmasta uppoaa maaliin sivuverkon reiän kautta. Tuomari on sen verran sokea, että hyväksyy maalin.

00.50 - 01.30: Odotus II

Jano! Puffetti myy mehun ja hedelmien ohella kerettiläisesti suklaapatukoita ja salmiakkia. Tarjoan viisikymppistä maksuksi. Ei onnistu, ei kuulemma ole vaihtorahaa. Jano siis jatkuu.

Puffetin vieressä on paperia ja kehoitus kirjoittaa kokemuksiaan liikunnasta. Sonja tarttuu oitis tilaisuuteen ja alkaa rivakasti purkaa koululiikuntatraumojaan paperille. Telinevoimistelu, hiihto, korkeushyppy, koripallo ynnä muut peruskoulun sofistikoituneet kidutusmuodot saavat kuulla kunniansa.

Jääkiekkopeli on jatkuvasti varattu, joten yritän keksiä jotain korviketoimintaa. Kuntosalit eivät ole koskaan juuri kiinnostaneet, mutta pakko on yrittää.

Vedän leukaa.

Teen vatsalihasliikkeitä.

Hypin narua.

Kokeilen laitteita, joilla Chilen armeija on varmaankin joskus käsitellyt toisinajattelijoita.

Eikä kiinnostus kuntosaliin ainakaan vahvistu.

Puffetille kelpaa jo viisikymppiseni. Säästän ostamani muonan toisen pelin jälkeisen puutostilan varalle.

01.30: Peli II

Helpotuksen huokaus, vastustaja ei ole tällä kertaa kuin kauhuleffasta revitty.

Peli on tasaisempi kuin edellinen. Aikaisempi vastustajamme pääsee jatkoon, jos emme häviä yli 12 maalilla tätä ottelua. Siitä ei ole pelkoa, sillä Sonja yltyy maalivahtina loistotorjuntoihin ja mikä parasta, ilmeisesti täysin tahattomasti. Yleisön kannustusta hän pitää kuitenkin aluksi vittuiluna, mutta uskoo lopulta sen vilpittömyyteen.

Udk:n taistelu tuottaa tulosta ensimmäisessä erässä. Tauolla olemme tappiolla (vain) 0-1.

Toisessa erässä ei taistelukaan enää auta. Vastustaja on teknisesti ja taktisesti taitavampi ja lopputuloksena on 0-4 -tappio. Henkilökohtaiseksi tappioksi kirjaan itselleni kaksi rikki palanutta polvea ja reiän verkkarihousuissa oikean polven kohdalla.

02.00 - 03.00: Jälkipoltto

Kuka saatana on heittänyt saunan kiukaan niin puhki, ettei siitä saa pihaustakaan enää ulos!? Syyllisiä lienee kertynyt yön mittaan useita, mutta lopputulos on sama: löyly on kuin lehmänhenki. Täytyy tyytyä vain käymään suihkussa.

Pukuhuoneessa kovimpien sähköjoukkueiden pelaajat heittävät machoilevaa armeijatyylisiä herjaa toisilleen. Haju on vieläkin pyörryttävämpi kuin aikaisemmin, jos mahdollista.

Monitoimisalissa kokeillaan karatea. Kymmenkunta innokasta liikkuu ohjaajan liikkeiden ja käskyjen mukaan. Kuntosalissa kallistuvat viinipullot.

Lähden katsomaan loppuotteluja palloilusalisiin. Kenttää on suurennettu ja pelin tempo lisääntynyt. Hampaiden kirskena ja vaihtopenkin mölinä täyttävät jo melusaasteen tunnusmerkit. Jos tunnelma oli alkusarjan peleissä kuin Hakametsän hallissa, niin nyt se on lisäksi kuin Ilveksen ja Tapparan paikallisottelussa.

Ahdistavan kokemuksen jälkeen siirryn Harrin kanssa yön hitiksi muodostuneen jääkiekkopelin pariin. Tällä kertaa Norsunluurannikko kohtaa Itä-Timorin. Peli on kiihkeä mutta ei tiukkapipoinen ja päättyy tasapeliin myrskyisten pelivaiheiden jälkeen.

03.15: Kotiinpaluu

Ai että millaista oli? No joo..olihan se..miten tuon nyt ottaa..

Karvaa!

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

Se oli tavallisen mauton kapakka keskustassa. Hämyinen valaistus, pöydillä täysinäisiä tuhkakuppeja, läikynyttä olutta ja räkää. Kapakan keskellä oli kiiltävästä graniitista tehty massiivinen baaritiski, jonka yläpuolella oli rivistö viskipulloja ja fallosmaisia tuoppeja. *"Kun jotain saatanan hautakiveä,"* Martti ajatteli tiskiä tuijottaessaan. Tiskin alareunassa oli messinkinen putki, johon korkeilla baarijakkaroilla nuokkuvat humalaiset yrittivät asetella vettyneitä kenkiään. Kapakan seinät oli ripustettu täyteen erilaista tavaraa ja rihkamaa, vanhoista silitysraudoista ja polkupyöristä aina homehtuneisiin kahvipannuihin ja kaitafilmiprojektoreihin...

- Tätä kaikki on niin vitunmoista paskaa...

Martti tarttui tuoppiinsa ja tyhjensi sen niin nopeasti, että se oli tulla samantien ylös. *"Vittu, kun paraskin Marlowe,"* Martti ajatteli röyhtäillen. *"Istua nyt täällä ja vuodattaa tällästä paskaa baaritiskille ja tyhjiille tuopeille. Rakennella film noir -kohtauksia kaikkien mahdollisten kliseitten mukaisesti ja sovitella itseänsä sitten noihin kohtauksiin; se se vasta paskaa onkin. Ei elämästä voi tehdä elokuvaa, mutta tosinpäin se saatana kyllä onnistuu..."*

- Hei äijä, niinhän se onkin. Oot ihan oikeassa, mut anna mennä vaan.

Martti oli juuri kääntämässä päätään vasemmalle kohti tätä typerän kuuloista ääntä, kun hän huomasi oikeassa ranteessaan järjettömän pitkän ihokarvan. Hän ei tietenkään ollut suunnannut sanojaan kenellekään; *"Paskat, niinhän ne filmitkin aina menee, saatana. Marlowe ja Terry Lennox. Kapakan hämässä nurkassa istuu joku helvetin salapoliisia leikkivä yksinäinen, machomies, ja kuulee sun itkus ja tulee sitten mukamas jonain kertomuksen sankarina auttamaan... Vitut, rajoita nyt vähän jo tätä saatanan filmin kelaamista... Kiss Me Deadly, vittu..."* Mutta hänen ranteestaan kasvoi ylipitkä karva.

- Anna mennä vaan, juokse, äläkä pysähdy. Anna mennä vaan, kela, ääni jatkoi.

Martti katsoi edelleenkin ranteestaan sojottavaa karvaa. Se oli ainakin viisi senttiä pitkä ja latvastansa se vielä kaartui kiharalle. Se oli vaaleanruskea väriltään, niin kuin muutkin Martin ihokarvat. *"Pierunvärinen,"* Martti ajatteli ja käänsi päätään vasemmalle ääntä kohti. Kahden baarijakkaran päässä Martista istui pitkässä mustassa takissa keski-ikäiseltä näyttävä suuttuisen nä-

köinen mies, joka nojasi baaritiskiä ja katseli Marttia tupakka huulestaan.

- Oiskos sulla saksia? Martti kysyi.

Mustatakkainen mies imi tupakkaansa ja puhalsi savua Marttia kohti. *"Sehän on kun Harrison Ford Bladerunnerissa, ei helvetti, taas vaan pelkkää peräkkäistä kuvaa..."*

- Saksia? Niin tosiaan, saksilla voi leikata filmiä, poistaa kohtauksia. Mut onks sulla liimaa kanssa?

- Älä jauha paskaa siinä! Kato nyt tätä karvaa!

Martti ojensi rannettaan mustatakkista kohti. Mies imaisi taas sätkäänsä ja kumartui katsomaan Martin kättä.

- No, onpa vitun pitkä karva. Jättiks sun naises sut ton takia?

Äijän tupakasta tippui tuhkaa Martin käsivarrelle ja Martti veti huitaisten kätensä pois.

- Ai saatana!

- Älä hermostu, kato ei parta pöhoille kasva. Eikä karvat munattomille... Kato, sehän on ihan pystyssä, se stondaa!

Martti sivel i nopeasti käsikarvojaan lakoon. Pitkä karva taipui myös rannetta vasten mutta ponnahti samantien taas pystyyn.

- Perkele!

- Siinä näät, sä oot kuuma kaveri. Mut toi on kyllä aika ohut...

- Oot sä joku vitun homo vai?

Mies katsoi Marttia ivallisesti hymyillen ja silitti sitten kädellään Marttia poskesta.

- Älä hermostu, jätkä. Sun naises siis anto sulle tänään lopullisesti kenkää, vai?

Martti katsoi ihmeissään mustatakkista miestä. *"Mistä vitusta toi sen muka näkee? Vai näkyyks se sitten päällepäin?"* Ninni ei ollut enää halunnut häntä. Martti kuitenkin ajatteli pohjimmiltaan olevansa hyväntahtoinen ihminen ja hän oli rakastanut Ninniä. *"Sen seurassa ei ainakaan tarvinnut koko ajan kiroilla ja olla vittumainen, kyrpiintynyt. Pysty oleen ihan tavallinen sivistynyt fiksu nuori mies eikä tällänen saatanan Hyrkäksen mallin mukainen ideaalinen paskiainen. Sen siitä saa. Tosimies ei torttua kaipaa... Mut mitäs vittua toi homo tossa oikein utelee?"*

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

Martti katsoi taas ranteestaan sojottavaa karvaa. Se seisoi entistä suurempana pikkuveljensä keskellä. Mustatakkainen mies oli kääntynyt viittomaan baarimikkoa tiskin takaa. *"Saatana, olutta tässä taas tarvitaankin. Hei, toi vois olla kans vaikka Murnaun Nosferatu, ei helvetti, mitä paskaa. Mut tää mun karva, se on liian pitkä..."*

- Anna mennä vaan.

Baarimikko ojensi täydet tuopit mustatakkiselle ja Martille. Tuopin muoto toi Martille mieleen myrkkytynnyrit, jotka hän oli nähnyt Tarastejärven kaatopaikalla, ongelmajätteiden vastaanottoasemalla. Yliopiston pimiön vanhat kehitteet ja kiinnitteet oranssisissa purnukoissaan oli istutettu harmaanankean parakin betonilattialle rikkihappo- ja syaniditynnyreiden joukkoon. *"Kun joku saatanan sotilastukikohta. Piikkilanka-aitaa ja parakkeja, valvontakoppeja ja puomeja, puuttu vaan konekivääripesäkkeet ja panssarivaunut, ja ne vitun jätkät istu kahvilla akkuhappotynnyreiden päällä ja niiden naamat oli kun suoraan myrkkytynnyreiden kyljistä revityt pätkällöt..."* "Sä taidat kuvata aikas paljon," yksi kaatopaikan haalaripukuisista äijistä oli sanonut ja sylkäissyt perään betonilattialle. *"Vittu, olis pitänyt jäädä sinne itekin kaikkien saatanan kuvien ja filmien kanssa, ja viskata ne kaikki satakolktyseittämän Ninnin kuvaa vaikka rikkihapon sekaan, saatana..."* Martti muisti yhtäkkiä jotakin: *"Ja nehan oli kaikki niin vitun karvasia äijiä, oikeita apinoita..."* Martti katsoi taas ranteessaan pystyssä seisovaa karvaa.

- Hei, ota nyt äijä kaljaa siitä!

- Enhän mä edes edes tilannut tätä.

- Ota siitä vaan, ei se mitään dioksiinia ole, siitä vaan...

"Dioksiinia... Hyi helvetti!" Baarijakkara kaatui ja jäi roikkumaan messinkistä jalkaputkea vasten, kun Martti lähti juoksemaan kohti kapakan vessaa suutaan pidellen. Punaisia ja sinisiä tynnyreitä pääkallonkuvat kyljissään vilkkui Martin silmissä kun hän tempaisi vessan oven auki ja syöksyi pöntölle laatan jo lentäessä. *"Syanidi, rikkihappo, pcb, ddt, elohopea, kiinnitteessä on hopeaa ja suodatinpapereissa dioksiinia ja äidinmaidossa..."* Martti tunsu vatsansa tulevan kurkustansa ylös ja kusi-pönttö täyttyi myrkkytynnyreistä.

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

Martti katsoi taakseen oksennuksen rippeiden valuesa hänen suupielistään betoniselle lattialle. Kaupungin työhaalareihin pukeutunut mies sylkäisi lattialle ja katsoi sitten öljyisiin käsiinsä. Ne olivat pitkän tumman karvan peittämät.

- En mä kuvaa. Mä katselen...

Mustatakkainen mies istui edelleen baaritiskillä kun Martti horjui vessasta baarin puolelle. Martti pysähtyi ja otti seinästä tukea. Mustatakkainen jutteli pitkän tummatukkaisen naisen kanssa. Martin silmät levähtivät selälleen. *"Jumalauta!"*

- Ninni!

Martti lähti kompuroimaan baaritiskia kohti. Tummatukkainen nainen ojensi jotakin kiiltävää mustatakkiselle

le, vilkaisi nopeasti Martin suuntaan ja lähti juoksemaan kohti kapakan ovea. *"Satakolktyseittämän kahdeksantoista kertaa kaksikoltneljä kokosta vedosta, joista ainakin kaks kelpais vaikka Voguen kanteen..."*

- Odota!

Martti horjahti täyteen romua ja rihkamaa ripustettua seinää vasten, jolta tippui antiikkinen kirjoituskone suoraan Martin jalan päälle. Martti kaatui rähmälleen seinän viereen. *"Jumalauta, kompastua kirjoituskoneeseen, kun juoksee naisensa perään, siinä vasta tragedia..."*

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

- Anna mennä vaan.

Ninni oli juossut ovesta pihalle. Martti jäi istumaan lattialle kirjoituskoneen viereen. Kone oli vanha Remington, kömpelön mutta tyylikkään näköinen, arvokkaasti patinoitunut. Siinä oli Martin mielestä jotakin samaa kuin vanhoissa 30-luvun palkkikameroissa. *"Saatana, ei näitten avulla voi ikänä saavuttaa mitään, nää on vaan pelkkiä lenkkitosujia, joitten kanssa on hyvä juosta perässä. Juosta eikä pysähtyä..."*

- Anna mennä vaan.

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

"No, mitäs sä sit teet? Lotraat ongelmajätteiden kanssa ja kasvatat karvoja? Kai se on sitten sama asia." Työhaalarinen äijä sylkäisi betonilattialle ja katsoi taas karvaisia käsiään. Martti katsoi oikeaa kättään. Ylipitkä ihokarva oli alkanut selvästi tummentua ja karva oli saanut lisää pituutta. Sen vierestä oli alkanut tunkea muitakin tummenevia karvoja, jotka kasvoivat pituutta. Työmies sylkäisi lattialle. Martti otti Remingtonin kainaloonsa, nousi ylös ja alkoi horjua kohti tiskillä istuvaa mustatakkista miestä.

- Mistä vitusta sä Ninnin tunnet?

Martti paiskasi kirjoituskoneen tiskille tuoppinsa viereen ja nosti kaatamansa baarijakkaran pystyyn. Mustatakkainen poltteli tupakkaansa ja katsoi tiskillä seisovaa Remingtonia. Martti kiipesi jakkarakalle ja löi Remingtonin välilyöntiä. Mustatakkainen oli edelleen hiljaa. Martti huitaisi häntä rinnoille.

- Mistä vitusta sä tunnet Ninnin ja mitä se täällä teki? Saatana, se anto sulle jotain, mä näin. Sano nyt perkele jotain!

Mustatakkainen imaisi sätkäänsä ja puhalsi pilkallisesti savua Martin naamaa kohti. Sininen spottivalo mustatakkisen takana heitti savuun pehmeän filmnoir sävyn. *"Bladerunner, ei helvetti..."*

- Sähän kaipasit saksia, eiks niin? Ja kyllä sä näköjään niitä tarvitkin. Kato ite.

Martti katsoi käsiään. Oikean käden pitkä musta karva oli saanut seurakseen muita samanlaisia ja karvat olivat muodostaneet jo varsinaisen karvatupon, joka ympäröi Martin rannetta ja käsivartta. Vasemmankin käden karvoituksen väri oli alkanut tummentua ja pituus kasvaa. *"Saatana, Charlton Heston ja Apinoiden planeetta. Kaatunut Vapauden patsas hiekassa..."* Karvojen väri toi Martille mieleen jotakin. *"Nehän on niinku Ninnin hiukset. Tosi tummat, melkein mustat, Afgan extrahardilla..."* Martti nosti katsettaan ja huomasi, että Reming-

toniin oli ilmestynyt paperi.

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

Mustatakkinen kaivoi takkinsa povitaskusta jotakin.

- Se anto mulle nämä, se sun naiset.

Mustatakkinen ojensi Martille kirkkaana kiiltävät, terävät parturin sakset.

- Kato, ei kirjottaminen onnistu noin karvasilla käsillä. Siisti vähän ittees.

Martti katseli pitkäteräisiä saksia. *"The Dead Zone, David Cronenberg, saatana, samanlaiset sakset, ei vittu, taas elokuvaa... Vai onks sitä muuta olemassa-kaan kuin elokuvaa?"* Remingtonin paperi loisti puhtaan valkoisena. *"Valkokangas ennen filmin alkua."* Martti asetti karvoittuneen kätensä sitä vasten. *"Helvetti, nää karvat pitäis saada ripoteltua paperille tekstiks - tai reprokuvalle rasteripisteiks, siitähän se runo vasta syntyskin, sillä valkoinen paperi on myrkkyä, ongelmajättä..."*

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

Martti tunki peukalonsa ja etusormensa saksen lenkkeihin ja levitti sakset. Terien kiiltävän terävät kärjet taittoivat hämyistä spottien muodostamaa valoa häiritsevän kirkkaasti, kun Martti naksutteli ja käänteli saksia karvoittuneissa käsissään. Terien liitoskohdassa oli sykkyrällä katkenneita hiuksia. Martti raaputti kynnenkärjellään liitosruuvien kannan alta yhden tumman hiuksen. Se oli Ninnin. *"Että saksilla poikki viimeisetkin siteet ja karvat. Onkohan se iskenyt jostain jonkun helvetin Vidal Sassoonin itselleen?"* Martti ajatteli hius- ta tarkastellessaan. Hius oli samanvärinen kuin hänen käsistään kasvavat ylipitkät karvatkin. *"Ihan niinku joku Poen Ligeia, vai mikä vittu se nyt olikaan. Siinä äijän uuden vaimon ruumiiseen alkoi käärinliinoissa kasvaa Ligeian tummia hiuksia..."*

- Anna mennä vaan. Leikkaa karvat pois.

Mustatakkinen katsoi Marttia naama virneessä ja Martti tunsu adrenaliinin virtaavaan vereensä.

- Ja vitut!

Martti iski sakset mustatakkisen reiteen. Kiiltävät terät upposivat luuhun saakka ja sakset jäivät sojottamaan pystyyn mustatakkisen jalasta tämän kaatuessa baarijakkaransa kanssa lattialle. Miehen tuskanhuuto kaikui kapakassa kun Martti otti karvaisilla käsillään tiskiltä Remingtonin kainaloonsa ja käveli kapakasta pihalle. *"Näin tekee kunnon runoilija. Se leikkaa ja siivoaa kaiken paskan ympäriltään ja pakkaa sen paperille. Sitten se toimittaa sen vaikka ongelmajätelaitokselle tai panee kiertoon..."*

- Sä taidat kuvata aikas paljon.

"Niinpä. Kato kuva on teksti ja toisinpäin. Siitä voi löytää sekä denotatiivisia että konnotatiivisia merkityksiä ja konnotaatiot on aina katsojasta kiinni. Kuvissa on vain materiaalia konnotaatioihin, ei itse konnotaatioita. Ne jokainen rakentaa itse. Ja konnotaatioiden etsimiseenkin voi liittää omia konnotaatioita..."

Kirjoituskone tuntui Martista jämerän turvalliselta ja painavalta, kun Martti käveli se kainolossaan pimeää ja loskaista katua. Keltaisen pehmeä katulamppujen heijastui likaisesta lumesta yöhön. Muutaman korttelin jälkeen Martin viereen pysähtyi taksi ja Martti hyppäsi sisään.

- Aja kuule niin pitkälle, että mä ehdin kirjottaa yhden runon.

Taksikuski katsoi Marttia ja Remingtonia hänen sylissänsä.

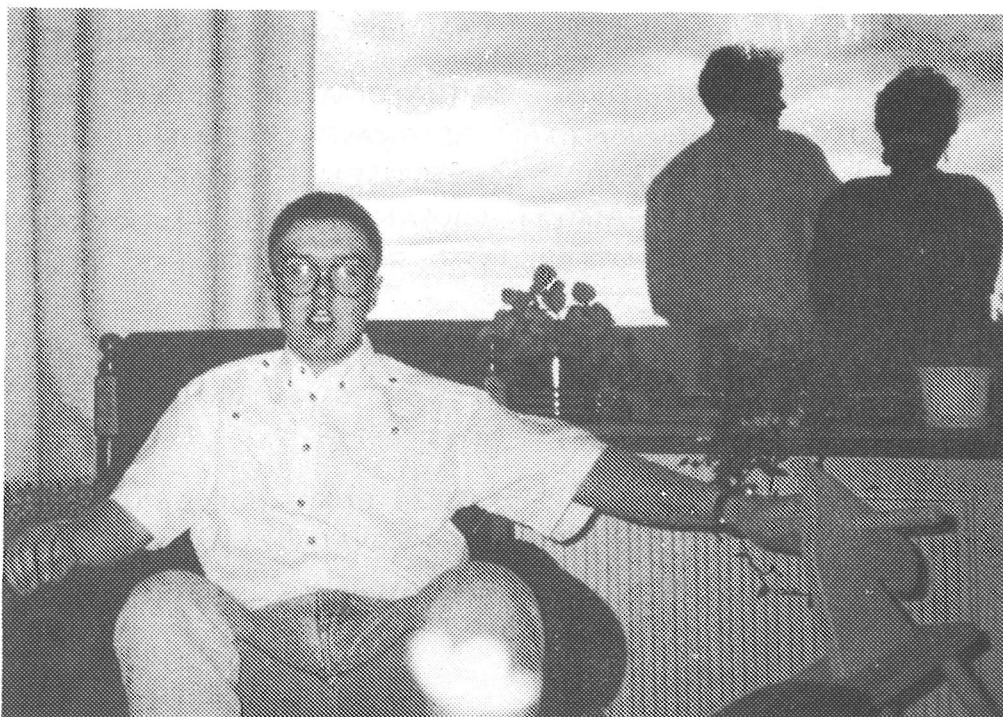
- Se olis sitten johonkin tonne satamaan saakka.

- Yes, siellä Ninnikin asuu.

- Ai kuka?

- Nainen, jonka karvat kasvaa mun käsistä. Mut Anna mennä vaan.

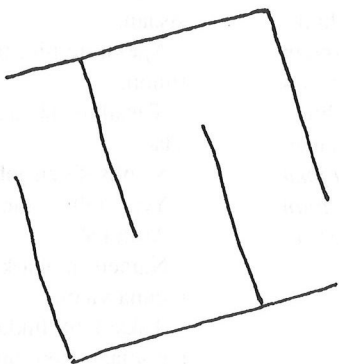
Taksi lähti liikkeelle ja Martti alkoi naputella tummia karvojaan Remingtonin valkealle paperille.

KOULUTUSOHJELMA UUDISTUU!

ENSI SYKSYSTÄ LÄHTIEN SAAVAT UUDET OPISKELIJAT NAUTTIA UUDISTUNEESTA KOULUTUSOHJELMASTA, JOKA TEHOKKUUDESSAAN LYÖ LAUDALTA NIIN RUOTSALAISET, NORJALAISET, TANSKALAISET KUIN ISLANTILAISETKIN. OHJELMA EI OLE VIELÄ AIVAN VALMIIKSI HIOTTU, JA MUUTAMIENTEN YKSITYISKOHTIEN MUUTOKSET OVAT MAHDOLLISIA. TÄSSÄ ON KUITENKIN ALUSTAVA SUUNNITELMA, JOKA TUNNETAAN TYÖNIMELLÄ **"PIENIMMÄN VAIVANNÄÖN PERIAATE"**.

I AINEOPINNOT. LAAJUUS: 40 OPINTOVIIKKOA.

LÖYTÄÄKÖ KIRJASTONHOITAJA
DOKUMENTIN?

II SYVENTÄVÄT OPINNOT. LAAJUUS: 40 OPINTOVIIKKOA.

KAIKKI MUUT OVAT SAIRASLOMALLA, JOTEN OLET JOUTUNUT NEUVONTAAN ASIAKASPALVELUUN. ELÄKKEELLÄ OLEVA TEOREETTISEN FILOSOFIAN PROFESSORI, VARSINAINEN KIUSANKAPPALE ASIAKKAAKSI, LÄHESTYY, VILAUTTAA 'TÄÄLLÄ PÖHJANTÄHDEN ALLA' OSAA 2, JA SANOO:

"HALVAISIN KIRJAN, JONKA EDELLINEN OSA ON TÄMÄN KIRJAN EDELLISEN OSAN JATKO-OSA".
MIETIT KUUMEISESTI. MITÄ TEET?

(a) SANOT "SE ILMESTYY ENSI KUUSSA. HALVATEKO TEHDÄ ENNAKKOVARAUKSEN?"

(b) SANOT "SE ON LAINASSA" JA KIIRIHDAT KAHVITAUOLLE.

(c) MUUTA, MITÄ: _____

SYVENTÄVÄT OPINNOT ON MAHDOLLISTA KORVATA MYÖS NS. PRO GRAPULA - ESSEELLÄ (SUOSITELTAVA PITUUS 5-8 SANAA).

KAS NIIN HYVÄUSKOISET, NYT ON AIKA OTTAA LUSIKKA KAUNIISEEN KÄTEEN JÄ KATSOA REALITEETTEJA SILMÄSTÄ SILMÄÄN. UNOHDA LUENNOLLA SYÖTETTY PAJUNKÖYSI, TÄSSÄ ON TOTUUS SIITÄ MITÄ ON OLLA

KIRJASTONHOITA JA

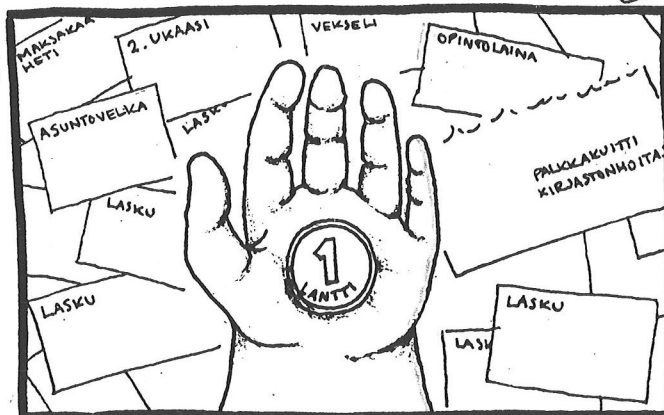

1. PALKKA TAI PAREMMINKIN SEN PIENUUS. EI IHMINEN ELÄ PELKÄSTÄ RAKKAUDESTA, PITÄÄ OLLA JOTAIN SYÖTÄVÄÄKIN. HALUSIMME TAI EMME, RAHA ON TÄRKEÄÄ.

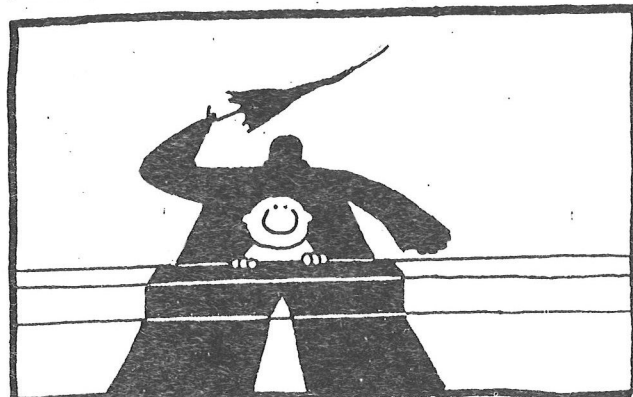
YSTÄVÄT!

RAHA ON TÄRKEÄÄ
VAIN SILLOIN KUN SITÄ
EI OLE TARPEEKSI.

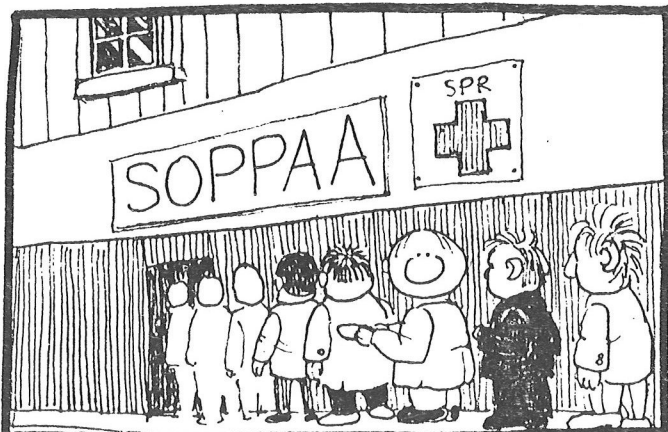
2. AMMATIN ALIARVOSTUS

KIRJASTONHOITAJAN AMMATTI ON ALIARVOSTETTU JA HUONOSTI PALKATTU, SANOVAT KIRJASTONHOITAJAT. JOS KIRJASTONHOITAJAN VIRKA ON NIIN TÄRKEÄ JA NIIN SUURTA AMMATTI-TAITOA VAATIVA KUIN HE ITSE VÄITÄVÄT, MIKSI SITTEN PALKKA JA ARVOSTUS OVAT NIIN ALHAISET? PANEE MIETITYTTÄMÄÄN, EIKÖ TÖTTÄ?

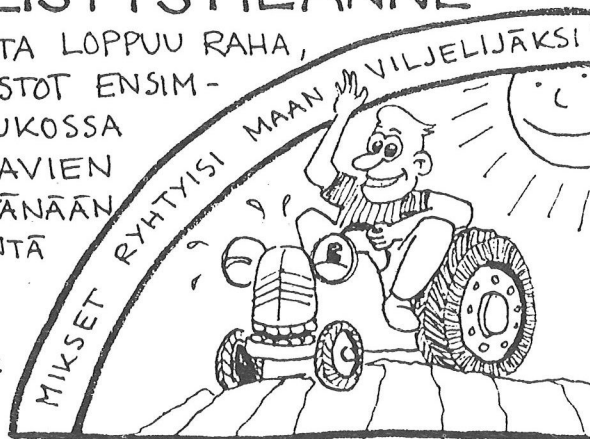
3. HANKALAT ASIAKKAAT

OLETKO JO UNOHTANUT, MITEN LAPSENA KAIKKI HALUSIVAT AINA LAINATA TAVAROITASI EIKÄ KUKAAN KOSKAAN PALAUTTANUT MITÄÄN? INHOSIT SITÄ SILLOIN, KOHTA SE ON TYÖTÄSI. EI USKOISI KUINKA MONI PITÄÄ MUISTUTUS-KORTTIA HENKILÖKOHTAISENA LOUKKAUKSENA, PUHUMATTAKAAN KIRJANKORVAUKSISTA TAI HENKILÖLLISYYDEN TODISTAMISISTA.

4. TYÖLLISYYSTILANNE

KUN KUNNILTA LOPPUU RAHA, OVAT KIRJASTOT ENSIMMÄISTEN JOUKOSSA LAKKAUTETTAVIEN LISTALLA. TÄNÄÄN PISPALA, ENTÄ HUOMENNA; SINUNKO KIRJASTOSI?!

UDK ry

Kirjastotieteen ja
informatiikan laitos
PL 607 33101 Tampere